

Planeringsavdelningen
Gregor Bunge
016 - 544 2006
gregor.bunge@energimyndigheten.se

Näringsdepartementet
10333 Stockholm

Energimyndighetens medverkan till genomförandet av den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007-2013 och dess prioriteringar

Sammanfattning

Energimyndigheten kan konstatera att betydande delar av myndighetens verksamhet har en inriktning som är av värde för regional utveckling utifrån den nationella strategins prioriteringar, främst inom området Innovation och förnyelse. Däremot är de direkta kontakterna med den regionala nivån under uppbyggnad. Energimyndigheten arbetar för att regionalt informera om energipolitiken och myndighetens verksamhet samt med att bygga ut ett regionalt kontaktnät. I detta arbete har samverkan med länsstyrelserna en viktig roll.

Uppdraget

Regional utveckling

Myndigheten ska enligt uppdraget i 2008 års regleringsbrev medverka till genomförandet av den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007-2013 och dess prioriteringar. Myndigheten ska senast den 2 juli 2009, för perioden 1 januari 2008 t.o.m. 30 juni 2009, redovisa – myndighetens bidrag till genomförandet av den nationella strategins prioriteringar, – resultat av myndighetens medverkan i det regionala tillväxtarbetet i enlighet med prioriteringarna i den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007-2013.

Allmänt om myndighetens del i det regionala utvecklingsarbetet

Energimyndigheten kan konstatera att myndigheten behöver utveckla kontakterna med regionala organ då betydande delar av myndighetens verksamhet har en inriktning som är av värde för och som kan bli en del i det regionala utvecklings och tillväxtarbetet, utifrån den nationella strategins prioriteringar, främst inom

området Innovation och förnyelse samt även i omställningsarbetet i stort. Det är uppenbart att vissa av Energimyndighetens insatser får regionala konsekvenser, och det framgår bl.a. av dåvarande. NUTEK:s redovisningar att regionerna upplever Energimyndigheten som en av de större statliga finansiärerna av regionalt utvecklingsarbete.

Energimyndigheten har inte någon till länen knuten regional organisation, för myndigheten är den bredare kontakten ett relativt nytt inslag. Nu arbetar Energimyndigheten för att bredda det regionala nätverket genom möten och genom att sprida kunskap om energiomställning och Energimyndighetens verksamhet bland relevanta aktörer. Myndigheten har på olika sätt informerat länsstyrelserna och avser att utveckla detta till att informera de regionala organen, som oftast har utvecklingsansvaret, på motsvarande sätt.

Internt har myndigheten skapat ett myndighetsinternt nätverk kring regionala kontakter och genom kunskapsspridning i frågan. Internt har myndigheten också drivit en kampanj för bättre kunskap och förståelse kring ett av myndighetens egna strategiska mål om att integrera energifrågan brett i samhället.

Myndighetssamverkan är en viktig del i den Nationella strategin. Energimyndigheten har arbetat med myndighetssamverkan inom regeringsuppdraget tematiskt myndighetsarbete. En av lärdomarna från detta arbete var att samarbete bör ske med relevanta myndigheter för att underlätta regionernas kontakter med den nationella nivån. Energimyndigheten samverkar vid behov med relevanta myndigheter, dessutom sluter myndigheten samverkansavtal med myndigheter där det finns beröringspunkter.

För t.ex. Jordbruksverkets nationella stöd inom energiområdet har myndigheten redan en tydlig samverkan och Jordbruksverket deltar i myndighetens forsknings- och utvecklingsverksamhet. Myndigheterna samverkar redan i viss mån även inom informationsområdet.

Det kan också nämnas att myndigheten efter förfrågan från Tillväxtverket medverkar i det s.k. fjällprojektet även om myndigheten inte var en av de av regeringen utsedda parterna i projektet.

Strukturfonderna

Energimyndigheten medverkar inte direkt i strukturfondernas verksamhet genom medverkan i övervakningskommittéer eller referensgrupper, däremot stödjer myndigheten dem genom att vid förfrågan lämna synpunkter på ansökningar inom energiområdet. Myndigheten har vid ett flertal tillfällen erbjudit sig att informera om myndighetens arbete och inleda ett samarbete med strukturfonderna.

Myndigheten är i få fall medfinansiär i projekt som delfinansieras med strukturfondsmedel. Det är därför myndighetens ambition att förmera insatsmedel genom att i högre grad delta i strukturfondsprojekt. Förhoppningen är att ökade

kontakter med regionalt utvecklingsansvariga ska leda till projekt att samverka kring.

De strategiska prioriteringarna

Energimyndigheten och de strategiska målen

Energimyndighetens verksamhet är framför allt inriktat mot det strategiska målet Innovativa miljöer och Entreprenörskap. Kompetensförsörjning och Strategiskt gränsöverskridande samarbete berör endast i mindre grad myndighetens verksamhetsområde och Tillgänglighet inte alls.

Innovation och förnyelse

Energimyndigheten konstaterar att det främst är inom det prioriterade strategiska området Innovativa miljöer och Entreprenörskap som myndigheten kan bidra.

Myndigheten arbetar med stöd till forskning och utveckling av energiteknik, demonstrations- och pilotanläggningar, stöd till upphandling och marknadsföring av ny teknik inom energiområdet samt stödjer och för fram forskningsresultat och bärkraftiga affärsidéer till kommersialisering och affärsutveckling.

En viktig del i arbetet är inriktningen mot att få ut forskningsresultat och innovationer på marknaden åstadkomma ett effektivt samspel mellan forskning, näringsliv och offentlig sektor.

På det lokala planet väntas att arbetet med energirådgivning och utveckling av bebyggelsefrågor och projektet uthållig kommun, ett projekt som syftar till hållbar utveckling inom kommunal verksamhet och näringsliv i kommunen, ska skapa en miljö som stimulerar innovation, förnyelse och entreprenörskap.

Som helhet har Energimyndighetens stöd till energiområdet en stor regional betydelse där olika frågor står i fokus. Arbetet med energieffektivisering i energiintensiv industri stärker i mycket hög grad företagen och därmed de regioner, utanför storstadsområdena, där dessa företag ofta är belägna. Utvecklingen av fjärrvärme, närvärme och kraftvärmeproduktion gynnar alla från mindre samhällen upp till storstadsregionerna. Den hållbara energiproduktionen som vindkraft, småskalig vattenkraft, vågkraft förädlingen av skogsbiprodukter till bränslen m.m. bidrar till arbetstillfällen och stödjande näringslivsverksamhet.

Kompetensförsörjning

Kompetensförsörjning är ett område som i mindre grad direkt berör Energimyndigheten. Myndigheten vill dock framhålla att det stöd som myndigheten ger till forskning, också innebär att ett antal doktorander examineras inom energiområdet och därmed bidrar till tillgång till kunskap och kompetens inom energiområdet som kan bidra till utveckling och innovationer till fördel för såväl nationellt som för regionerna och de regionala företagen och högskolorna.

Strategiskt gränsöverskridande samarbete

Det stöd som Energimyndigheten kan ge inom detta strategiska område är av mindre omfattning. Dock bör det framhållas att Energimyndigheten har byggt upp en databas, och en webbtjänst Cleantech of Sweden som informerar om svensk miljöteknik och svenska miljöteknikföretag, inom energiområdet på internationella marknader. Databasen ska byggas ut med fler företag och regionala kopplingar. Databasen väntas även om den inte har en direkt koppling till de regionala organen ändå indirekt bidra till regional utveckling och tillväxt genom att bidra till att svenska miljöteknikföretag och svenska miljötekniska innovationer.

Exempel på aktiviteter

Energimyndigheten har aktivt deltagit i regeringsuppdraget tematisk myndighetssamverkan där myndigheten medverkat i projekten miljöteknik och förnybar energi, vilka resulterat i två samverkansprojekt med regioner. Dels "Kraftsamling biogas" i Skåne dels "Vindkraft i kall miljö" i Norr- och Västerbotten. Samverkan i dessa projekt har skett brett mellan nationella myndigheter, regionala och lokala parter och länsstyrelserna. Energimyndigheten deltog även i gruppen Dialog som verktyg, som arbetade med samverkansformer mellan nationella myndigheter och mellan nationella myndigheter och regioner samt länsstyrelserna.

Vindkraft etableras i omfattande samverkan med länsstyrelser m.m. Utbyggnaden av vindkraft leder till arbetstillfällen och kompletterande näringsverksamhet och ev. även till produktion av vindkraftverk eller delar till dessa.

Utvecklingen av energieffektivare bostäder och bebyggelse påverkar alla regioner stora som små på ett positivt sätt.

Programmet för effektivisering av energiintensiv industri, PFE, har bidragit till att medverkande företag har gjort stora energibesparingar som kan komma till nytta i verksamheten.

Stödet till teknikupphandling, dvs. ett stöd för att upphandla en energieffektivisering av en produkt kan ge utvecklingsmöjligheter till regionala företag. Det kan nämnas att myndigheten fått medel från Jordbruksverket för att driva teknikupphandling som medel för effektivisering inom jordbrukssektorn.

Det stöd Energimyndigheten ger till informationsverksamhet och nätverksbyggande kan också bidra till regional utveckling och tillväxt, liksom stödet till konferenser. Som exempel kan nämnas "Företagsnätverk kring energifrågor i Norrbotten", "Energieffektiv handel, industri och byggverksamhet" i Jönköpings län och "Soluppgång i Väst" som avser branschutveckling inom solenergi i Västra Götaland.

Elcertifikat är en stödform som bidrar till regional utbyggnad av elproduktion som vindkraft, biobränslebaserad kraftvärme och småskalig vattenkraft mm.

Utvecklingen av bioenergi och bioenergiråvaror med högre priser och ökad efterfrågan leder nu till att regioner i Norrland, i delar av Småland och t ex Värmland i ökad utsträckning nu kan användas för uttag av skogsbränslen (som biprodukt till skogsindustrin). Detta ger ökad sysselsättning i dessa områden. Nya forskningsinsatser i samverkan med skogsindustrin syftar till att ytterligare öka dessa möjligheter. Även utvecklingen av bioenergi från jordbruket ökar. Här finns det en ökad efterfrågan av spannmål och oljeväxter för energiändamål, men även ett ökat intresse för energigrödor som salix och rörflen.

Som exempel kan nämnas Stråsädsprojektet, ett projekt om att genom exempel sprida kunskap om småskalig energiproduktion, och "Bioenergi i nytt landskap", ett projekt som i Västerbotten ska åstadkomma ökad produktion av bioråvara inom både jordbruks- och skogssektorn och dessutom en samverkan mellan de viktigare aktörerna inom området. Bioenergikombinatet i Härjedalen är ett projekt som när det förverkligas ska innehålla en pellet- och brikettfabrik, ett kraftvärmeverk, växthus samt en etanolfabrik.

Inom transportområdet sker satsningar på utveckling av biodrivmedel i Piteå, och Örnsköldsvik. Kunskap runt dessa anläggningar byggs upp såväl regionalt runt anläggningarna som nationellt. Allt detta ger en grund för att utveckla nya produkter, tjänster och produktionsmetoder. Området är av särskild betydelse för att bidra till utvecklingen av de glest befolkade områdena i norra Sverige

Stödet till svensk fordonsindustri i syfte att effektivisera bränsleförbrukningen i såväl personbilar som tunga fordon (lastbilar och bussar) har en lokal betydelse för den tillverkande industrin och dess underleverantörer förutom effekten för hela landet i form av minskade emissioner och bränsleförbrukning. En kraftfull satsning görs nu för att kommersialisera elbilar och hybridfordonstekniken för såväl tunga fordon som personbilar. Energimyndigheten har satsningar på transportsektorn som huvudtema för 2009.

I syfte att stimulera företagsutveckling går myndigheten in med villkorslån. Företagen har ofta tagit del i det regionala innovationsstödet och myndigheten gör en kompletterande insats. Aktuella bolag har varit Fibre Tornado AB, Absolicon Solar Concentrator, KYAB Luleå AB, Pro Forestry Sweden, Mantex AB, Applied Nano Surfaces Sweden AB och Bruuns Innovations AB.

Övrigt regionalt arbete

Grunden för samverkan är kunskap och nätverk. Energimyndigheten bedriver och utvecklar de regionala kontakterna inom fler områden än det regionala utvecklings- och tillväxtområdet

- Energimyndigheten har stött länsstyrelserna i deras arbete med att ta fram regionala klimat- och energistrategier och stöder även fortsättningsvis länsstyrelserna i deras energiarbete.
- Energimyndigheten har anordnat utbildningstillfällen/energidagar för länsstyrelserna. Vid dessa sammankomster har även Naturvårdsverket Boverket och regeringskansliet varit inbjudna.
- Uthållig kommun är ett samverkansprojekt kring energi- och energieffektiviseringsfrågor med 60 kommuner. Inom projektet kan kommunerna välja frågor där de vill utvecklas bl.a. näringslivsutveckling, biogas mm. Genom att vara till gagn för det lokala näringslivet bl.a. genom att tillföra ny kunskap kan verksamheten även sägas vara till nytta för det regionala utvecklings och tillväxtarbete.
- Energimyndigheten stöder och anlitar de regionala energikontoren i arbetet med energifrågor. Huvudmän för energikontoren är oftast de regionala organen. Även energikontorens arbete kan vara av betydelse för regionalt utvecklings och tillväxtarbete som t.ex. projektet Företagsnätverk kring energifrågor i Norrbotten.
- De kommunala klimat- och energirådgivarna stöds och utbildas av Energimyndigheten. Numera kan de även hjälpa lokalt näringsliv i energieffektiviseringsfrågor vilket kan bidra till att ekonomiska resurser frigörs genom besparingar inom energianvändningen.

Reflektioner kring medverkan i regionalt utvecklings- och tillväxtarbete

Grunden för myndighetens medverkan i regionalt utvecklings- och tillväxtarbete är en ömsesidig kunskap hos regioner och myndighet om respektive verksamhet. Myndigheten tar del i de regionala utvecklingsprogrammen, men för att få en verklig samverkan fordras tidigare kontakter och deltagande i det regionala utvecklingsarbetet. Energimyndigheten har inte någon regional representation. Ansvar för initiativ bör därför ligga på länsstyrelserna när frågor dyker upp som kan fordra till exempel Energimyndighetens engagemang, och i sådana fall kontakta myndigheten. På myndigheten faller att upprätthålla dialog med länsstyrelserna om sin verksamhet.

En möjlighet är också att anordna tematiska träffar mellan berörda nationella myndigheter och ett antal regioner för att se om det finns behov av och möjligheter till samverkan. Ansvar att bjuda in till mötena bör ligga på regionerna.

Den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007-2013 är mycket övergripande. Det skulle underlätta för myndigheter med uppdrag inom andra områden om det till strategin fanns någon handledning eller liknande som konkretiserade förväntningarna på myndigheternas medverkan.

Den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007-2013 är utpekad som grundval för myndighetens medverkan i regionalt utvecklings- och tillväxtarbete, men det finns även en nationell strategi för hållbar utveckling som tar upp många frågor som ur Energimyndighetens perspektiv är möjliga att föra in i det regionala utvecklingsarbetet. Bägge dessa strategier kan ligga till grund för Energimyndighetens deltagande i regionalt utvecklings och tillväxtarbete. En möjlighet vore att strategierna som delvis har samma innehåll fördes samman till en strategi.

Beslut i detta ärende har fattats av ställföreträdande generaldirektören Zofia Lublin. Vid den slutliga handläggningen har därutöver deltagit avdelningscheferna Anneli Eriksson, Susan Linton Royen, tf. avdelningschef Peter Rohlin, verksjuristen Fredrik Selander samt handläggaren Gregor Bunge, den sistnämnde föredragande.

Zofia Lublin

Gregor Bunge

